

Sygn. akt VI Ga 392/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Barbara Frankowska

SO Anna Harmata (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 11 lutego 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: P.w W.

przeciwko: K. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej co do punktu I, II i IV wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie V Wydziału Gospodarczego z dnia 30 kwietnia 2015 r., sygn. akt V GC 554/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I, II i IV ten sposób, że:

I. oddala powództwo,

II. zasądza od powoda P.

w W. na rzecz pozwanej K. G. kwotę 4.855,03 zł (cztery tysiące osiemset pięćdziesiąt pięć złotych trzy grosze) tytułem kosztów procesu,

IV. nakazuje ściągając od powoda P.

w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Krośnie kwotę 393,23 zł (trzysta dziewięćdziesiąt trzy złote dwadzieścia trzy grosze) tytułem uzupełnienia wynagrodzenia biegłej,

2. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2.084 zł (dwa tysiące osiemdziesiąt cztery złote) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI Ga 392/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 lutego 2016 r.

Powód P. w W. w pierwotnym żądaniu pozwu skierowanym przeciwko K. G. F.w R. wniósł o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Krośnie Wydział V Gospodarczy z

dnia 15 września 2011 r., sygn. akt. V GNC. 1216/11 zaopatrzonego klauzulą wykonalności tego Sądu z dnia 22 listopada 2011 r. w całości, tj. zasądzenia od powoda na rzecz pozwanej kwoty 8.740,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami: od kwoty 6.222 zł od dnia 2 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty, od kwoty 854 zł od dnia 2 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty, od kwoty 1.664,39 zł od dnia 3 listopada 2010 r. do dnia zapłaty, oraz kosztów procesu w kwocie 1.327 zł, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powód podał, iż w oparciu o powyższy tytuł wykonawczy pozwana wszczęła przeciwko niemu egzekucję, którą prowadzi Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie M. W. (sygn. akt KM 2173/12). Zobowiązanie objęte powyższym tytułem wykonawczym wygasło w całości na skutek dokonanego przez powoda pismem z dnia 4 września 2012 r. potrącenia z wierzytelnością wynikającą z faktury VAT (...) (...)z dnia 1 czerwca 2011 r. w kwocie 14.095,93 zł. W wyniku złożonego pozwanej oświadczenia o potrąceniu obie wierzytelności umorzyły się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej, tak, że aktualnie powód nie jest już dłużnikiem pozwanej z przedmiotowego tytułu wykonawczego. Powód wyjaśnił, że przedstawiona przez niego do potrącenia wierzytelność z faktury VAT (...)wystawionej na łączną kwotę 17 535,67 zł, obejmowała należności z tytułu czynszu, opłat marketingowych i innych opłat należnych do których była zobowiązana pozwana w związku z najmem lokalu użytkowego i wykonywaniem przez powoda usług marketingowych.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania. Pozwana zakwestionowała skuteczność dokonanego przez powoda potrącenia, zaprzeczyła aby z tytułu faktury VAT nr (...) była dłużna powodowi kwotę 14 095,93 zł wyjaśniając, że pismem z dnia 2 sierpnia 2011 r. doręczonym powodowi w dniu 16 sierpnia 2011 r. dokonała potrącenia swojej wierzytelności w wysokości 4.119,77 zł z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...). Jednocześnie pozwana zaprzeczyła pozostałej kwocie wierzytelności stwierdzonej tą fakturą. Przyznała, iż strony zawarły umowę najmu 7 maja 2008 r., której przedmiotem miał być lokal handlowy o powierzchni 255m². Jednak w listopadzie 2010 r. powód wykonał bez jej zgody roboty budowlane które uniemożliwiły jej korzystanie z części sklepu i witryn sklepowych. Sytuacja taka doprowadziła do tego, że pozwana pismem z dnia 4 lipca 2011 r. wyznaczyła powodowi termin na doprowadzenie lokalu do stanu, jaki został określony w umowie, zażądała także obniżenia czynszu i wszystkich związanych opłat za okres istnienia wad rzeczy najętej o 50% za okres od listopada 2010 r. do dnia przywrócenia lokalu do umówionej powierzchni w umowie. W dniu 2 sierpnia 2011 r. złożyła oświadczenie o potrąceniu wzajemnych wierzytelności, które obejmowały jej roszczenie o obniżenie czynszu i opłat o 50% z tytułu wad przedmiotu najmu w okresie od listopada 2010 r. do czerwca 2011 r. z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...). Pozwana zakwestionowała także zasadność naliczania opłaty marketingowej oraz opłaty wspólnej w sposób przedstawiony w powyższej fakturze oraz wysokość naliczonej opłaty za czynsz wynikającą z faktury VAT nr (...).

Pismem procesowym z dnia 13.05.2013 r. powód zmienił żądanie pozwu w jego pkt. I, wnosząc ostatecznie o zasądzenie od pozwanej K. G. na rzecz powoda kwoty 17 665,69 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 maja 2013 r.

Powód jako podstawę aktualnego żądania podał art. 415 k.c.

Jak wskazał, na skutek przeprowadzenia skutecznej egzekucji przez Komornika Sądowego z tytułu wykonawczego co do którego wytoczył powództwo przeciwegzekucyjne, została wyegzekwowana kwota 17 665,69 zł Pozwana wiedząc, iż powód potrącił całość wierzytelność pozwanej wynikającą z w/w tytułu egzekucyjnego pomimo wezwania do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego, nie odstąpiła od prowadzenia egzekucji, co doprowadziło do wyegzekwowania należności, uprzednio potrąconej, powodując szkodę w majątku powoda w łącznej kwocie 17.665,69 zł.

W ocenie powoda, związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem bezprawnym i zawinionym pozwanej, a szkodą jest adekwatny; gdyby bowiem pozwana odstąpiła od postępowania egzekucyjnego, składając wniosek o jego umorzenie,

Komornik nie wyegzekwowałby równowartości wierzytelności objętej powyższym tytułem wykonawczym wraz z odsetkami, kosztami procesu oraz kosztami postępowania egzekucyjnego.

Odnosząc się do twierdzeń zawartych w odpowiedzi na pozew powód zakwestionował jakoby pismem z dnia 2 sierpnia 2011 r. pozwana dokonała potrącenia swojej wierzytelności w wysokości 4119,77 zł z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...), co skutkowało tym, że wierzytelność objęta nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy w Krośnie z dnia 15 września 2011 r., sygn. akt V. GNC. 1216/11 nie mogła być skutecznie potrącona z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...). Pozwana pomimo wykonanych przez niego prac budowlanych korzystała z przedmiotu najmu w dotychczasowym zakresie i nie zgłaszała w tym czasie zastrzeżeń co do wielkości zajmowanego lokalu, nadto nie udowodniła, iż wykonywanie prac remontowych w sąsiedztwie zajmowanego przez nią lokalu spowodowało zmniejszenie powierzchni lokalu, a co za tym idzie zobowiązywało by powódkę do zmniejszenia kwoty czynszu. Bez znaczenia również w ocenie powoda pozostawało powołanie się pozwanej na złożone pismem z dnia 2 sierpnia 2011 r. oświadczenie o potrąceniu wzajemnych należności, gdyż oświadczenie to zostało złożone po doręczeniu pozwanej oświadczenia o rozwiązaniu umowy najmu. W ocenie powoda pozwana składając oświadczenie o potrąceniu de facto uznała jego roszczenie z tytułu niezapłaconej faktury VAT nr (...).

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2015r. Sąd Rejonowy w Krośnie zasądził od pozwanej K. G. na rzecz powoda P. w W. kwotę 17 665,69 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 maja 2013 r. do dnia zapłaty (pkt I), zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 3 305,00 zł tytułem kosztów procesu (pkt II), nakazał ściągnąć od powoda (...)Sp. z o.o. w W. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Krośnie) kwotę 416,00 zł tytułem uzupełnienia opłaty sądowej od pozwu (pkt III), nakazał ściągnąć od pozwanej K. G. F.w R. na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Krośnie) kwotę 393,23 zł tytułem uzupełnienia wynagrodzenia biegłej D. G. (pkt IV).

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 7 maja 2008 roku strony sporu zawarły umowę najmu, której przedmiotem był lokal użytkowy o powierzchni 255 m², mieszczący się na piętrze budynku (...)położonego w J. przy ul. (...), przeznaczony przez najemcę na prowadzenie działalności gospodarczej (§ 2 umowy). Najemca był zobowiązany ponosić koszty czynszu najmu w wysokości 10710 zł netto (13066,20 zł brutto) podlegającego waloryzacji 1 raz w roku o wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych za poprzedni rok kalendarzowy ogłaszany przez Prezesa GUS w Monitorze Polskim (§ 3 pkt 1 – 5 umowy; opłaty marketingowej wynoszącej 2 zł netto za m² miesięcznie (§ 3 pkt. 6 umowy); opłaty jednorazowej na (...)w wysokości 20 zł/m² (§ 3 pkt 11 umowy); jednorazowej opłaty w wysokości 200 zł netto za m² jako partycypacji w budowie własnej stacji trafo Galerii (...). Zgodnie z § 6 ust. 1 umowy niezależnie od czynszu najemca płacił wynajmującemu opłaty eksploatacyjne, obejmujące: zużytą energię elektryczną, energię ciepłą, klimatyzację- energię zimną, usługi dozoru, wywóz śmieci. Od 15 listopada 2010 r. przez około 1 miesiąc w obiekcie trwały prace remontowo – budowlane, w wyniku których ostatecznie lokal wynajmowany przez pozwaną zmniejszył swoją powierzchnię do 227 m². W sposób istotny zmieniła się atrakcyjność handlowa lokalu pozwanej, m.in. początkowo znajdował się on bezpośrednio przy klatce schodowej (usuniętej trakcie przebudowy), zmniejszeniu uległa powierzchnia witryny. Na zewnątrz ograniczono również powierzchnię parkingową. Prace remontowo – budowlane prowadzone w czasie pracy galerii, powodowały uciążliwości m.in. w postaci unoszącego się kurzu, hałasu. Pracownicy pozwanej zgłaszali E. W. występujące uciążliwości, sama pozwana zaś nie wykazała, ażeby przed dniem 4 lipca 2011 r., kiedy to wystosowała do powoda pismo w którym wyznaczyła termin na doprowadzenie lokalu do stanu zgodnego z umową w terminie 30 dni od otrzymania pisma, a także zażądała obniżenia czynszu i wszystkich związanych opłat za okres istnienia wad rzeczy najętej o 50% za okres od listopada 2010r. do dnia przywrócenia lokalu do umówionej powierzchni w umowie, sygnalizowała wady lokalu i żądała odpowiedniego obniżenia czynszu za czas trwania wad.

Powód w dniu 1.06.2011 roku wystawił fakturę VAT nr (...) na łączną kwotę 17535,67 zł brutto, w skład której weszły: 1/ czynsz za miesiąc czerwiec 2011 – 13720,65 zł brutto, 2/ opłata marketingowa za czerwiec 2011 r. – 627,30 zł brutto, 3/ energia elektryczna za maj 2011 r. – 699,18 zł brutto, 4/ opłaty wspólne za maj 2011 – 2488,54 zł brutto z terminem płatności do 10 czerwca 2011 r. (dowód: faktura VAT, k. 47). Pozwana nie uiściła przedmiotowej należności w terminie. Pismem z 2.08.2011 r. (doręczonym 16.08.2011r.) złożyła powodowi oświadczenie o potrąceniu wierzytelności z tytułu odszkodowania w kwocie 4119,77 zł zgłoszonego żądaniem z 4.07.2011r. z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury

VAT nr (...). Na potrąconą kwotę (...),77 zaliczyła: 3420,59 zł na poczet 50 % wysokości umówionego czynszu za czerwiec 2011 r., którego żądanie obniżenia zgłosiła pismem z 4.07.2011r., oraz 699,18 zł na poczet opłaty ze energię elektryczną za maj 2011 r. Odmówiła natomiast – z uwagi na brak jakichkolwiek działań marketingowych, uiszczenia opłaty marketingowej, zaś z uwagi na niesprawną klimatyzację – uiszczenia opłaty wspólnej za maj 2011r. Sąd uznał oświadczenie to za nieskuteczne. Powód nigdy nie uznał skuteczności potrącenia i konsekwentnie wzywał pozwaną do uiszczenia należności z faktury VAT nr (...).

Nakazem zapłaty z dnia 15 września 2011 roku Sąd Rejonowy w Krośnie nakazał powodowi (w niniejszej sprawie) zapłacić K. G. kwotę 8.740,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 6.222,00 zł. od dnia 2 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty

- od kwoty 854,00 zł. od dnia 2 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty

- od kwoty 1.664,39 zł. od dnia 3 listopada 2010 r. do dnia zapłaty

oraz kwotę 1.327,00 zł tytułem kosztów procesu

Pismem z dnia 4.09.2012 r. powód potrącił wierzytelność przysługującą mu z faktury VAT nr (...) w kwocie 14095,93 zł z wierzytelnością pozwanej wynikającą z prawomocnego nakazu zapłaty SR w Krośnie sygn. akt V GNc upr 1216/11 w łącznej kwocie 10667,39 zł wzywając jednocześnie bezskutecznie do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego.

W wyniku przeprowadzonej egzekucji w sprawie o sygn. akt KM 2173/12 Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie M. W., wyegzekwował od powoda łączną kwotę 17665,69 zł, na którą składa się: należność główna w kwocie 8 740,39 zł, odsetki ustawowe do dnia 24.09.2012 r. w kwocie 3 917,10 zł, koszty procesu w kwocie 127 zł, koszty adwokackie - 1200 zł, koszty zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym - 600 zł, koszty postępowania egzekucyjnego - 3081,20 zł.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w całości. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że pomimo rzeczywistej utraty atrakcyjności lokalu na skutek wykonanych prac budowlanych pozwana dopiero pismem z 4.07.2011 roku tj. ponad pół roku po dokonanej adaptacji, zażądała obniżenia czynszu najmu. W ocenie Sądu okoliczność ta świadczy o tym, że pozwana przez ten czas, w tym okres za który wystawiono sporną fakturę, nie żądała zmiany stawek czynszu najmu na skutek dokonanych zmian w lokalu wpływających niekorzystnie na jego wartość. Dokonując oceny prawnej zgłoszonego roszczenia Sąd Rejonowy za nieskuteczne uznał oświadczenie o potrąceniu dokonane przez pozwaną w piśmie z dnia 2.08.2011 r. w którym do potrącenia z wierzytelnością powoda wynikającą z faktury VAT nr (...) pozwana przedstawiła swoją wierzytelność z tytułu odszkodowania w kwocie 4119,77 zł za wady przedmiotu najmu, na którą to kwotę składały się: kwota 3420,59 zł na poczet 50 % wysokości umówionego czynszu za czerwiec 2011 r., którego żądanie obniżenia zgłosiła pismem z 4.07.2011r., oraz 699,18 zł na poczet opłaty ze energię elektryczną za maj 2011 r. W piśmie z dnia 4.07.2011 r. pozwana skutecznie podważyła jedynie wartość czynszu najmu i opłaty marketingowej i to w tej jej części, jaka wprost wynika z wielkości wynajmowanej powierzchni lokalu. Mniejsza wielkość lokalu, aniżeli określona w umowie, jest bowiem w sposób oczywisty jego wadą. Tym samym Sąd uznał, że powód był uprawniony do żądania opłaty czynszowej w wysokości 12214,87 zł (227 m² x 53,81 zł) oraz opłaty marketingowej w wysokości 553,42 zł (2,46 zł x 227 m²) oraz energii elektrycznej oraz opłaty wspólnej w wysokości wskazanej na kwestionowanej fakturze.

Wobec nieskuteczności dokonanego przez pozwaną w piśmie z dnia 4.07.2011 r. potrącenia wierzytelność powoda wynikającej z faktury VAT nr (...) (w zmodyfikowanej przez Sąd Rejonowy wysokości) istniała nadal, a zatem wezwanie powoda z dnia 24.02.2012 r. o zapłatę było zasadne i powinno w sposób jednoznaczny przekazać pozwanej wiedzę o stanowisku powoda. Skoro istniała ona w obrocie prawnym, to po uzyskaniu przez pozwaną tytułu wykonawczego w postaci zaopatrzonego w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty SR w Krośnie sygn.. akt V GNc upr 1216/11, powód był władny potrącić z owym długiem (łącznie 10667,39 zł), własną wierzytelność wynikającą ze spornej faktury.

W tym stanie rzeczy, dokonanie skutecznego potrącenia, uzasadniało żądanie zawnioskowania o umorzenie postępowania egzekucyjnego. W ocenie Sądu I instancji brak wniosku o umorzenie egzekucji i dalsze jej popieranie uzasadniało odpowiedzialność pozwanej na podstawie art. 415 k.c. Skoro do wiadomości pozwanej dotarło oświadczenie powoda - a zatem gdy miała wiedzę o zaistnieniu zdarzenia zaistniałego po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek którego zobowiązanie wygasło, skierowanie tytułu wykonawczego do egzekucji komorniczej było niezasadne. Skuteczne wyegzekwowanie wygasłych wierzytelności uznać zatem należy za szkodę, przy czym jej wysokość określały orzeczenia komornika sądowego, które do sprawy przedłożył powód.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana, zaskarżając go w zakresie punktu I, II i IV zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, przez jego błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, tj.

- art. 498§1 i 2 kc poprzez przyjęcie przez Sąd, że potrącenie dokonane przez pozwaną w dniu 2 sierpnia 2011 roku jest nieskuteczne w sytuacji gdy pozwana przedstawiła powodowi do potrącenia swoją wymagalną wierzytelność i wzajemne wierzytelności umorzyły się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej;

- art. 664 §2 kc poprzez przyjęcie, że pozwana była zmuszona natychmiast po utracie atrakcyjności lokalu zażądać od powoda obniżenia czynszu w sytuacji gdy brak takiego obowiązku po stronie pozwanej

- art. 6 kc poprzez obciążenie pozwanej obowiązkiem zakwestionowania za pomocą opinii biegłego wysokości „opłat wspólnych” na fakturze VAT nr (...) w sytuacji gdy to powódka z tego roszczenia wywodzi skutki prawne (potrąca swoją rzekomą wierzytelność), a wierzytelność ta była zakwestionowana przez pozwaną w piśmie o potrąceniu z dnia 2 sierpnia 2011 r. i na dalszym etapie postępowania, tym bardziej, że Sąd wiedział, że powód w nieprawidłowy sposób oblicza koszty wspólne, albowiem dopuszczony został w niniejszej sprawie dowód z wyroku Sądu Rejonowego w Krośnie V GC 113/13,

- art. 415 kc poprzez nie wykazanie wartości szkody i jej wysokości

2. naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy tj:

- art. 328§2 kpc poprzez niewyjaśnienie w uzasadnieniu wyroku podstawy prawnej wyroku, w tym w szczególności jakie „powody natury prawnej skutkowały natomiast odstępniem od modyfikacji obliczenia wielkości należności czynszowej w oparciu o wyliczenia biegłej (strona 7 uzasadnienia)

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu przez Sąd I instancji, że potrącenie dokonane przez pozwaną w dniu 2 sierpnia 2011 r. jest nieskuteczne i że pozwana nie żądała zmiany stawek czynszu za okres objęty fakturą VAT(...)w sytuacji gdy odwrotność tego ustalenia wynika z oświadczenia z dnia 2 sierpnia 2011 r.,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że za m² powierzchni pozwana była zobowiązana płacić kwotę 53,81 zł w sytuacji gdy zgodnie z umową była ona zobowiązana do zapłaty kwoty 42 zł, a brak w tym zakresie w materiale dowodowym jakiegokolwiek dokumentu potwierdzającego waloryzację czynszu w sytuacji gdy ten zarzut był już podniesiony w odpowiedzi na pozew,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że po nieskutecznym potrąceniu powód posiadał w stosunku do pozwanej wierzytelność w wysokości 15 961,01 zł w sytuacji gdy pozwana zapłaciła powodowi z tytułu faktury VAT (...) kwotę 3 439,74 zł,

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powód był uprawniony do żądania zapłaty za „opłaty wspólne” w wysokości wskazanej na fakturze, podczas gdy wysokość opłaty wspólnej również zależała od wielkości powierzchni lokalu pozwanej

W oparciu o powyższe zarzuty pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w całości, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od strony pozwanej na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie wskazać należy, że sąd drugiej instancji, rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania (uchwała SN z dnia 31.01.2008r. III CZP 49/07). Rozpoznanie apelacji w ramach wyznaczonych zakresem zaskarżenia nie ogranicza się bowiem do rozpoznania zarzutów apelacji. Oprócz przypadku wymienionego w art. 378 par. 2, jak również przyczyn nieważności postępowania, Sąd II instancji ma obowiązek z urzędu dokonać kontroli zastosowania przez Sąd I instancji prawa materialnego (Małgorzata Manowska Komentarz do art. 378 kodeksu postępowania cywilnego System Informacji Prawnej LEX OMEGA).

W niniejszej sprawie, ostatecznie sprecyzowanym żądaniem pozwu w piśmie procesowym z dnia 13 maja 2013r. powód jednoznacznie wskazał, iż dochodzona pozwem kwota 17 665, 69 zł stanowi odszkodowanie z tytułu szkody powstałej na skutek czynu niedozwolonego pozwanej, polegającego na kontynuowaniu postępowania egzekucyjnego, pomimo złożonego przez powoda oświadczenia o potrąceniu z dnia 4 września 2012r. ; jako podstawę żądania wskazując art. 415 kc.

Niniejsze w sposób precyzyjny określało podstawę prawną, ale i faktyczną dochodzonego roszczenia i w tych też granicach Sąd Rejonowy rozpoznał powództwo, dokonując ustaleń faktycznych, a następnie oceny prawnej w przyzmacie przesłanek z art. 415 kc, a więc co do czynu niedozwolonego, szkody i związku przyczynowego pomiędzy nimi. Sąd ten stwierdził mianowicie, iż skoro do wiadomości pozwanej dotarło oświadczenie powoda - a zatem gdy miała wiedzę o zaistnieniu zdarzenia zaistniałego po powstaniu tytułu egzekucyjnego, wskutek którego zobowiązanie wygasło, skierowanie tytułu wykonawczego do egzekucji komorniczej było niezasadne, stanowiąc czyn niedozwolony, skuteczne wyegzekwowanie wygasłych wierzytelności uznać należy za szkodę, przy czym jej wysokość określały orzeczenia komornika sądowego, które do sprawy przedłożył powód.

W tym stanie rzeczy, Sąd Okręgowy zobligowany był do zbadania prawidłowości zaskarżonego rozstrzygnięcia i dokonanej przez Sąd I instancji subsumpcji ustalonego w sprawie stanu faktycznego, w przyzmacie spełnienia przesłanek art. 415 kc.

Stosownie do treści art. 415 k.c. kto z winy swej wyrządził szkodę obowiązany jest do jej naprawienia. Wyrządzenie szkody przez czyn niedozwolony jest samoistnym źródłem stosunku obligacyjnego i skutkuje zaistnieniem odpowiedzialności odszkodowawczej deliktowej. Przesłankami tej odpowiedzialności są:

- wystąpienie faktu, za który ustawa czyni odpowiedzialnym określony podmiot czyli czynu niedozwolonego
- zaistnienie szkody
- związek przyczynowy między czynem niedozwolonym a szkodą w tej postaci, iż szkoda jest jego zwykłym następstwem.

Ciężar dowodu, co do wszystkich tych okoliczności obciąża, co do zasady poszkodowanego.

Podstawę odpowiedzialności deliktowej stanowi wina w rozumieniu art. 415 kc. Pojęcie winy odnosi się do sfery zjawisk psychicznych sprawcy, z tych względów określa się ją jako znamię podmiotowe czynu. Jednakże dopiero czyn uznany za bezprawny może być rozważany w kategoriach winy.

Bezprawnym zachowaniem się będzie takie, które stanowi obiektywne złamanie określonych reguł postępowania, czyli będzie sprzeczne z obowiązującym porządkiem prawnym. Przez „porządek prawny” rozumie się nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, ale również nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych, czyli zasad współżycia społecznego (dobrych obyczajów – por. G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 217; M. Nesterowicz (w:) Kodeks..., s. 378). Przyjmuje się, że bezprawność w rozumieniu reżimu deliktowego jest efektem ogólnego, normatywnego zakazu, skutecznego erga omnes, niewyrządzania sobie nawzajem szkody.

Przez winę rozumie się naganną decyzję człowieka, odnoszącą się do podjętego przez niego bezprawnego czynu (dotyczy to także zaniechania). Zwracając uwagę na sferę przeżyć psychicznych działającego podmiotu, jednocześnie sprawcy bezprawnego czynu stawia się zarzut, że jego decyzja była naganna w konkretnej sytuacji. Istotą pojęcia winy jest więc możliwość postawienia sprawcy zarzutu niewłaściwego zachowania się. Prawo cywilne w zakresie deliktów prawa cywilnego rozróżnia, dwie postacie winy: winę umyślną, dolus i nieumyślną – niedbalstwo, culpa.

W ocenie Sądu Okręgowego, w okolicznościach rozpatrywanej sprawy brak było podstaw do przyjęcia, że nieodstąpienie przez pozwaną jako wierzyciela od wszczętej egzekucji przeciwko powodowi jako dłużnikowi, na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty, pomimo wiedzy pozwanej o dokonany potrąceniu wierzytelności wzajemnej powoda stanowiło czyn niedozwolony z art. 415 kc.

Kwalifikację taką wyklucza chronologiczne zestawienie faktów. Z ustaleń Sądu wynika, że w dniu 15 września 2011 roku został wydany przez Sąd Rejonowy w Krośnie nakaz zapłaty sygn. akt V GNC 1216/11 na mocy którego powód P. w W. (ówczesny pozwany w sprawie) był zobowiązany do zapłaty na rzecz K. G. kwoty 8 740,39 zł z ustawowymi odsetkami i kosztami postępowania, w tym kosztami zastępstwa procesowego w łącznej kwocie 1327 zł. Postanowieniem z dnia 22 listopada 2011 r. Sąd Rejonowy w Krośnie nadał w/w nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności. W oparciu o powyższy tytuł wykonawczy Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie M. W., działając na wniosek pozwanej wszczął i prowadził egzekucję sygn. akt KM 2173/12, o czym został zawiadomiony powód stosownym pismem z dnia 25 lipca 2012 roku /k. 24/ Pismem z dnia 4 września 2012 r. /k. 52/ skierowanym do pozwanej powód złożył oświadczenie o potrąceniu w całości wierzytelności pozwanej wynikającej z powyższego tytułu wykonawczego (nakazu zapłaty z dnia 15.09.2011 r.) wraz z kosztami postępowania i kosztami postępowania egzekucyjnego w łącznej kwocie 10 667,39 zł z wierzytelnością powoda przysługującą mu względem pozwanej, wynikającej z faktury VAT nr (...) z dnia 1.06.2011 r. w kwocie 14 095,93 zł. Jednocześnie, w powyższym piśmie z dnia 4 września 2012 r. powód wezwał pozwaną do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika sądowego M. W. sygn. akt KM 2173/12.

Zdaniem powoda, w tej dacie pozwana powinna była cofnąć wniosek o prowadzenie postępowania egzekucyjnego tak aby nie narazić się na zarzut narażenia go na szkodę.

Sąd Rejonowy, przyjmując odpowiedzialność pozwanej z art. 415 kc nie wziął pod uwagę istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności, że należność z przedstawionej przez powoda do potrącenia tj. z faktury VAT nr (...) z dnia 1.06.2011 r. była kwestionowana przez pozwaną już od roku, skoro pismem z dnia 4 lipca 2011 r. zgłosiła w stosunku do powoda roszczenie odszkodowawcze z tytułu wykonywania robót budowlanych w sąsiedztwie przedmiotu najmu, zgłaszając jednocześnie żądanie obniżenia czynszu i wszystkich związanych opłat o 50 % za okres istnienia wad tj. od listopada 2010 r. do czerwca 2011 r. oraz zażądała zapłaty kwoty 155 000 zł tytułem zwrotu bezpodstawnie naliczonego czynszu za powyższy okres. Następnie pismem z dnia 2 sierpnia 2011r. w nawiązaniu do powyższego stanowiska dokonała z faktury (...) potrącenia w zakresie pozostałych 50% należności, kwestionując również należność z tytułu opłat wspólnych za maj 2011r. oraz z tytułu opłaty marketingowej. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym przez pozwaną w tym piśmie to na jej rzecz powód winien był zapłacić kwotę 154 792, 95 zł.

Jak wynika z powyższego przedstawiona przez powoda w piśmie z dnia 4.09.2012 r. do potrącenia wierzytelność wynikająca z faktury (...) z dnia 1.06.2011r. miała charakter wysoce sporny i kwestionowany przez pozwaną w korespondencji wymienianej właściwie niezwłocznie po jej wystawieniu. W świetle powyższego przypisanie pozwanej, że w sposób zawiniony i bezprawny kontynuowała prowadzenie egzekucji na podstawie prawomocnego nakazu zapłaty – tytułu wykonawczego - w sytuacji, gdy kwestionowała ona niemal od początku wierzytelność wynikającą z faktury nr (...) przedstawioną przez powoda do potrącenia w piśmie z 4.09.2012 r. nie znajduje podstaw. Decydując się na wszczęcie egzekucji pozwana dysponowała prawomocnym tytułem wykonawczym w postaci nakazu zapłaty z dnia 15.09.2011 r. zaopatrzonym w klauzulę wykonalności. Wierzyciel, korzystając z przyznanej przepisami prawa możliwości wszczęcia egzekucji świadczenia zasądzonego na podstawie prawomocnego orzeczenia, działa w granicach prawa. Co do zasady - wszczęcie i popieranie przez wierzyciela egzekucji przeciwko dłużnikowi na podstawie takiego tytułu wykonawczego nie może więc być uznane za czyn niedozwolony uzasadniający odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 415 k.c. Jak już wyżej wspomniano warunkiem odpowiedzialności na podstawie art. 415 kc jest wina sprawcy szkody. W pojęciu winy w szerokim znaczeniu, mieści się element obiektywny (przedmiotowy), tj. to aby czyn, który spowodował szkodę, miał charakter bezprawny oraz element subiektywny (podmiotowy, wina w ścisłym znaczeniu), tj. aby sprawcy czynu można postawić zarzut podjęcia negatywnej decyzji - co do przewidywania i woli - odnoszącej się do czynu bezprawnego i jego skutków. Także w przypadku ujęcia winy w wąskim znaczeniu, odpowiedzialność na podstawie art. 415 k.c. może mieć miejsce jedynie wówczas, gdy czyn ma charakter bezprawny, przez którą należy rozumieć sprzeczność czynu z bezwzględnie obowiązującymi przepisami prawa albo z zasadami współżycia społecznego. W okolicznościach rozpatrywanej sprawy brak jest podstaw do uznania, że pozwana w dacie kiedy otrzymała oświadczenie powoda o potrąceniu miała obowiązek cofnąć wnioski egzekucyjne, skoro potrącona wierzytelność była przez nią kwestionowana, a pomiędzy stronami trwał spór dotyczący obniżenia wysokości czynszu najmu lokalu wynajmowanego przez pozwaną, którego m.in. dotyczyła przedstawiona do potrącenia należność z faktury VAT nr (...) z dnia 1.06.2011 r. Dalsze kontynuowanie egzekucji przez pozwaną pomimo wiedzy o złożonym oświadczeniu o potrąceniu przez powoda i wyegzekwowanie świadczeń objętych prawomocnym nakazem zapłaty nie było w tej sytuacji postępowaniem nagannym i niewłaściwym. Takiemu zachowaniu pozwanej nie sposób zatem przypisać winy, choćby w jej najłżejszej postaci czyli niedbalstwa. W orzecznictwie prezentowany jest pogląd, że w sytuacji, gdy uprawniony prowadzi egzekucję swojej wierzytelności na podstawie prawomocnego wyroku można postawić mu zarzut narażenia jego wierzyciela na szkodę, tylko wtedy gdy wie, że wierzytelność ta wygasła na skutek potrącenia. Musi to być wiedza nie budząca wątpliwości i świadome ignorowanie faktu wygaśnięcia wierzytelności przez potrącenie. (por. wyrok SN z dnia 10 maja 2013 r. I CSK 456/12). Z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie, z uwagi na sporny charakter potrącanego wierzytelności.

Stwierdzenie braku cechy bezprawności jak również zawinienia w zachowaniu pozwanej czyniło zbędnym rozważanie dalszych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej związanych ze szkodą i jej wysokością, a tym samym dalszych zarzutów apelacji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy - na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. - zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddalił.

W zakresie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349, z późn. zm.)

W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt 2 wyroku, na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2002 r., Nr 163, poz. 1349, z późn. zm.), zasądzając od powoda na rzecz pozwanej kwotę 2 084 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego na którą złożyły się kwota 1200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz kwota 884 zł tytułem zwrotu opłaty sądowej od apelacji.